Dějepis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vzdělávací obor Dějepis přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů. Významně se uplatňuje zřetel k základním hodnotám evropské civilizace. Podstatné je rozvíjet takové časové a prostorové představy i empatie, které umožňují žákům lépe proniknout k pochopení historických jevů a dějů. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti. Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu.

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Dějepis je povinným vyučovacím předmětem pro žáky II. stupně ZŠ v 6. - 9. ročníku. Časová dotace činí 2 vyučovací hodiny týdně v 6.- 9. ročníku. Ve třídách s rozšířenou výukou tělesné výchovy je časová dotace v 7. a 8. ročníku snížena na 1,5 vyučovací hodiny týdně.

Výuka dějepisu směřuje k:

- rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství, utváření a upevňování vědomí přináležitosti k evropské kultuře
- odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, promýšlení jejich souvislostí a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase
- hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a jejich porovnávání s obdobnými či odlišnými jevy a procesy v evropském a celosvětovém měřítku
- utváření pozitivního hodnotového systému opřeného o historickou zkušenost
- rozlišování mýtů a skutečnosti, rozpoznávání projevů a příčin subjektivního výběru a hodnocení faktů i ke snaze o objektivní posouzení společenských jevů současnosti i minulosti

- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovědního charakteru
- rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života; k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních
- úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům; k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společenství
- uplatňování aktivního přístupu k ochraně zdraví, života, majetku při běžných, rizikových i mimořádných událostech i poznávání otázek obrany státu
- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU a ve světě, k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti
- utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního (rodinného) rozpočtu s ohledem na měnící se životní situaci
- utváření pozitivních vztahů k opačnému pohlaví v prostředí školy i mimo školu, k rozpoznávání stereotypního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání i v politickém životě, k vnímání předsudků v nazírání na roli žen ve společnosti
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití; ke zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci
- uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, k zaujímání a obhajování vlastních postojů a k přiměřenému obhajování svých práv

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Vzdělávací předmět DĚJEPIS používá výchovné a vzdělávací postupy, které směřují k utváření klíčových kompetencí.

Kompetence k učení

Žák:

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Dějepis učí základům vědeckého poznání, nabízí vhodné metody učení, motivuje k učení a pomáhá při hledání příčin neúspěchu, při překonávání překážek, vybízí k dalšímu studiu. Žák vyhledává a třídí informace a kriticky je posuzuje – je schopen porozumět psanému i mluvenému textu a získávat z něj informace, orientovat se i v neverbálních zdrojích informací či zdrojích kombinovaných (audiovizuálních; TV, film, média). Užívá termíny v souvislostech, propojuje a systematizuje poznatky a využívá je v praktickém životě, vyvozuje z nich poučení pro budoucnost.

Kompetence k řešení problémů

Žák:

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

Dějepis vede ke kritickému myšlení a logickému uvažování. Žák vnímá problémové situace, rozpozná problém a samostatně nalézá vhodné postupy pro jeho řešení (nalézá historické paralely, ověřuje správnost řešení v praxi). Je schopen jednoduché historické kritiky (analyzuje problém, rozpoznává příčiny a důsledky, uvažuje o alternativních řešeních). Je schopen obhájit svá rozhodnutí. Žák je schopen najít poučení v dějinách, porovnat příčiny úspěchu a neúspěchu, využít poznatků při diskusi apod.

Kompetence komunikativní

Dějepis napomáhá schopnosti dorozumět se a porozumět. Žák je schopen výstižně vyjadřovat své myšlenky a názory (v písemném i ústním projevu), formulovat a obhajovat svůj názor, vhodně argumentovat v diskusi, naslouchat druhým. Využívá informační a komunikační prostředky a technologie, je si vědom společenského dění.

Kompetence sociální a personální

Dějepis napomáhá vytváření schopnosti spolupracovat v týmu (na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými). Žák se nebojí vyjádřit svůj názor, respektuje názory druhých a pomáhá jim. Upevňuje dobré mezilidské vztahy. Chápe potřebu spolupracovat při řešení úkolu.

Kompetence občanské

Žák zná svá práva i povinnosti, dodržuje společností stanovená pravidla. Seznamuje se s principy demokracie v minulosti i současnosti. Respektuje a chrání tradice kulturního dědictví, projevuje pozitivní postoj ke kulturním i přírodním hodnotám, zapojuje se do kulturního dění. Uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí. Projevuje zájem o svou zemi, je si vědom úspěchů ale také pochybení, ze kterých je schopen si vzít ponaučení.

Kompetence pracovní

Dějepis vede k odpovědnosti za další vzdělávání, připravuje na celoživotní učení. Žák efektivně promýšlí vlastní práci i práci druhých, využívá znalosti a zkušenosti při zkoumání a řešení určitého problému, při vytváření projektů, referátů, mediálních sdělení. Plní zadané povinnosti a závazky podle svého osobního maxima, dodržuje dohodnutou kvalitu práce. Rozhoduje se o dalším vzdělávání.

Název vyučovacího předmětu: Dějepis – 6. ročník

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu:

Očekávané výstupy (z RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy Průřezová témata	Metody, projekty, pomůcky, učební materiály …	Poznámky
• D-9-1-01 uvede konkrétní příklady důležitosti a potřebnosti dějepisných poznatků • D-9-1-02 uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány • D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu • D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu • D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytkářství a zpracování kovů pro lidskou společnost • D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací • D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví • D-9-3-03 demonstruje na	• Úvod do učiva-historické prameny • Význam zkoumání dějin • Rozdíl ve způsobu života jednotlivých vývojových typů člověka • Způsob života a obživy v mladší době kamenné • Doba kovů-řemeslo, obchod, zánik rodové společnosti • Svět v období pravěku – shrnutí • Starověk-charakteristické rysy starověkého východu, náboženské představy, počátky písma a kultury, přínos starověkých civilizací – odkaz pro současnost • Řecko-archaické a klasické období • Řím-období království, republiky a císařství • Počátky křesťanství • Rozpad římské říše • Naše země v době antiky • Středověk – Evropa v období procesu stěhování národů	• Matematika • Výtvarná výchova • PT 1.1 • PT 5.1 • PT 5.2 • Český jazyk • PT 1.1 • Zeměpis • PT 3.1 • Přírodopis • PT 1.1 • Výtvarná výchova • PT 1.1 • PT 4.1 • PT 3.1 • PT 4.3 • PT 5.3 • Člověk mezi lidmi • PT 1.1 • PT 4.2 • Zeměpis • PT 5.1 • Člověk mezi lidmi • PT 1.2 • Pracovní činnosti • PT 5.3 • PT 1.1 • Zeměpis		Učebnice - Pravěk a Starověk pro ZŠ, I. II, V. Michovský Atlas českých dějin, 1. díl, E. Smotanová Učebnice, mapy, atlasy, encyklopedie, pracovní listy, beletrie, obrazový materiál

Očekávané výstupy (z RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy Průřezová témata	Metody, projekty, pomůcky, učební materiály …	Poznámky
konkrétních příkladech přínos antické kultury, zrod křesťanství a souvislost s judaismem • D-9-3-04 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie • D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států		• PT 1.1 • PT 3.1 • Pracovní činnosti • PT 3.1 • PT 1.1 • Přírodověda • PT 5.1 • Člověk mezi lidmi • PT 5.3 • PT 5.4 • Zeměpis • PT 5 • Člověk mezi lidmi • PT 6.3 • Český jazyk • PT 6.3 • PT 6.6 • Výtvarná výchova • PT 6.3 • Tělesná výchova • PT 6.1 • Člověk mezi lidmi • PT 6.2 • Český jazyk • PT 6.6 • Matematika		

Název vyučovacího předmětu: Dějepis – rozšířená výuka tělesné výchovy – 7. ročník

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu:

Očekávané výstupy (z RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy Průřezová témata	Metody, projekty, pomůcky, učební materiály …	Poznámky
• D-9-4-02 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech • D-9-4-03 vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí • D-9-4-04 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury • D-9-5-01 vysvětlí znovuobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve • D-9-5-02 vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život • D-9-5-03 popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky • D-9-5-04 objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie	• Středověk-Evropa v období procesu vzniku nových státních útvarů • Románská kultura • Období Velké Moravy • Počátky českého státu • Raně feudální říše • Boj mezi světskou a církevní mocí • Křížové výpravy • Vrcholný středověk-vznik měst, rozvoj řemesel, obchodu, zdokonalení zemědělských technik • Přemyslovci • Lucemburkové • Husitství • Stoletá válka • Doba poděbradská a jagelonská • Nástup Habsburků na český trůn • Počátek novověku • Základní pojmy reformace • Objevné plavby a jejich ekonomické, společenské	• Výtvarná výchova • PT 6.4 • PT 3.1 • Český jazyk • PT 6.4 • PT 6.3 • Člověk mezi lidmi • PT 2.1 • PT 4.1 • PT 4.2 • PT 4.3 • PT 4.4 • Výtvarná výchova • PT 6.5 • Hudební výchova • Člověk mezi lidmi • PT.2.2 • PT 2.4 • Výtvarná výchova • PT 4.1 • Člověk mezi lidmi • PT 3.1 • PT 3.3		Středověk pro ZŠ, I.,II.,II., M. Hroch Atlas – Středověk, H. Mandelová a kol. Atlas českých dějin, 1. díl, E. Semotanová 1356 písemná zmínka o Jablonci-český původ obce

Očekávané výstupy (z RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy Průřezová témata	Metody, projekty, pomůcky, učební materiály …	Poznámky
	a náboženské důsledky • Rozšíření vlivů z Evropy do jiných částí světa, poznání nových kontinentů • Počátek Evropocentrismu • Seznámení se s pojmy humanismus, renesance a jejich projevy • Situace před Třicetiletou válkou			

Název vyučovacího předmětu: Dějepis – rozšířená výuka tělesné výchovy – 8. ročník

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu:

Očekávaná výstupy (z RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy Průřezová témata	Metody, projekty, pomůcky, učební materiály …	Poznámky
• D-9-5-06 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek • D-9-6-01 vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti • D-9-6-02 objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbitím starých společenských struktur v Evropě • D-9-6-03 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů • D-9-6-04 vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla;	• Reformace • Absolutistické monarchie – Anglie, Francie, Rusko • Tudorovská Anglie • Český stát v období před třicetiletou válkou • Evropa v době třicetileté války • Barokní kultura • Upevňování pozice habsburské dynastie v Evropě • Osvícenství-rozvoj vzdělanosti, vědy a kultury • České země v období osvícenského absolutismu • Evropa od druhé poloviny sedmnáctého do konce osmnáctého století • Boj anglických osad v Americe za nezávislost-vznik USA • Období od konce osmnáctého století do počátku dvacátého století • Velká francouzská revoluce a jejich důsledky pro evropské dějiny	• Člověk mezi lidmi • PT 2.1 • PT 2.2 • PT 5.3 • PT 5.4 • Český jazyk • PT 4.2 • PT 4.4 • Zeměpis • PT 3.1 • Výtvarná výchova • Hudební Výchova • PT 4.2 • PT 4.4 • Fyzika • PT 1.2 • Zeměpis • PT 3.1		Novověk, V. Čapek a kol. Atlas Novověk I., II. H.Mandelová a kol. Atlas českých dějin – E. Smotanová Exkurze – Královská korunovační cesta (Praha) 1808 - Jablonec povýšen na městys, 1866 na město Význam

Očekávaná výstupy (z RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy Průřezová témata	Metody, projekty, pomůcky, učební materiály …	Poznámky
charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií	• Napoleonské války a změny v Evropě po Vídeňském kongresu • Průmyslová revoluce a jejich důsledky • Seznámení se s příčinami a průběhem českého a slovenského národního obrození • Národní a osvobozenecká hnutí • Postavení českých zemích v rámci Habsburské monarchie ve druhé polovině devatenáctého století • Sjednocování v Německu a Itálii • Občanská válka v USA • Podmínky pro vytváření mocensko-politických bloků v Evropě • Situace před první světovou válkou			textilního a sklářského průmyslu

Název vyučovacího předmětu: Dějepis – 9. ročník

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu:

Očekávané výstupy (z RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy Průřezová témata	Metody, projekty, pomůcky, učební materiály …	Poznámky
• D-9-7-01 na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky • D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů • D-9-7-03 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu • D-9-7-04 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv • D-9-7-05 zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí • D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků • D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické	• Moderní doba • První světová válka • Uspořádání Evropy po první světové válce • Vznik Československa, jeho politika a uspořádání • Období první republiky • Totalitní ideologie – komunismus, fašismus a nacismus • Světová hospodářská krize • Věda, technika a kultura v období mezi světovými válkami • Mnichovská dohoda a jejich důsledky • Období druhé republiky • Protektorát Čechy a Morava • Druhá světová válka: příčiny, průběh, důsledky • Odboj-domácí a zahraniční (operace Anthropoid) • Poválečné uspořádání světa • Československo po druhé světové válce • Únorový převrat 1948 • Postavení poválečného Československa v rámci	• Člověk mezi lidmi • PT 3.2 • PT 3.3 • PT 4.2 • Výtvarná výchova • Člověk mezi lidmi • PT 2.2 • PT 4.1 • PT 4.5 • PT 6.4 • PT 6.5 • Výtvarná výchova • Hudební výchova • Fyzika • PT 5.1 • PT 5.3 • PT 5.4 • Člověk mezi lidmi • PT 3.1 • PT 4.2 • PT 6.2 • Přírodopis • PT 5.3 • PT 5.4 • Český jazyk • PT 6.6 • Výtvarná výchova • Hudební výchova		Nová doba – 1., 2., 3., 4. díl, J. Jožák Atlas Dějiny 20. století, H. Mandelová a kol. Atlas Dějiny českých dějin, E. Smotanová 1906-Jablonec povýšen na město Exkurze – Památník Terezín

Očekávané výstupy (z RVP)	Učivo	Mezipředmětové vztahy Průřezová témata	Metody, projekty, pomůcky, učební materiály …	Poznámky
hospodářské a vojenské spolupráce • D-9-8-03 posoudí postavení rozvojových zemí • D-9-8-04 prokáže základní orientaci v problémech současného světa	Evropy-začlenění do bloku socialistických států • Období 50. let a monstrprocesů • Oběti komunistického režimu – Heliodor Píka, Milada Horáková, Rudolf Slánský • Perzekuce církve – Čihošťský zázrak • Příklady střetávání se představ o světě Západu a Východu • Pražské jaro, rok 1968 • Oběť Jana Palacha a období Normalizace • Obnova demokracie ve východní Evropě od konce sedmdesátých a v osmdesátých letech dvacátého století • Sametová revoluce a postava Václava Havla • Vývoj demokratické České republiky na přelomu dvacátého a dvacátého prvního století • Evropská integrace, globalizace, věda, technika a kultura počátku dvacátého prvního století	• PT 6.4 • PT 6.5 • PT 6.2		